

BAHŞÎ

Haleb'de yetişen Şâfiî mezhebi fıkıh âlimlerinden ve tasavvuf büyüklerinden. İsmi Muhammed bin Muhammed Halebî'dir. 1628 (H.1038) senesinde Haleb köylerinden Bekfâlûn'da doğdu. 1687 (H.1098)de Mekke-i mükerrermede vefât etti.

İlim tahsiline, doğum yeri olan Bekfâlûn köyünde Kur'ân-ı kerîm okumayı öğrenerek başlayan Bahşî, sonra Şam'a gitti. Orada; Abdülbâkî el-Hanbelî, Muhammed Habbâz el-Batnînî, Muhammed bin Belbân, Muhammed Aysâvî ile başka âlimlerden ilim öğrendi. Ârif-i billah Şeyh Eyyûb el-Halvetî'nin hizmetlerinde bulunup, Halvetiyye yolunda yetişti. Tasavvufun sırlarına ve inceliklerine vâkîf oldu. İlim ve evliyâlık yolunda emeline, arzu ettiği maksâdına kavuştuktan, iyice yetişip kemâle geldikten sonra, âilesinin yanına döndü. Artık ilim bakımından meyve veren bir ağaç, ilmiyle amel etmesi bakımından da o ağacın meyveleri misâli olmuştu. Fakat ilim âşığı olduğundan, ilim öğrenmeye doymuyor, ilmîni durmadan arttırmak için gayret ediyordu. Haleb'e gidip orada yerleşti. Haleb müftîsi olan Muhammed bin Hasan el-Kevâkibî'nin sohbetlerine ve derslerine katıldı. Böylece ilim öğrenmeye devâm etti.

Bütün ilimlerde yükselmiş, pekçok âlimden icâzet, diploma almış, himmet sâhibi bir zât olarak, ilim neşretmeye, öğrendiği yüksek ilimlerden başkalarının da istifâde etmeleri niyetiyle, insanlara faydalı olmaya başladı. Haleb'de bulunan fazîlet sâhibi birçok zât, ondan çok istifâde etti. İlim ve tasavvuf yolunun tâlibleri onun sohbetine ve derslerine koştu. Ruhlara şifâ olan sözlerinden ve sohbetlerinden Halebliler yıllarca faydalandı.

Muhammed Muhibbî hazretleri, **Hulâsatü'l-Eser** isimli kitabında Muhammed Bahşî'nin hâl tercümesini verirken şöyle anlatır:

Muhammed Bahşî 1675 senesinde Anadolu'ya geldi. Ben kendisiyle Edirne'de buluştum. Edirne'de bir müddet kaldı. Ekserî vakitlerde onunla görüşüp sohbetinde bulunurdum. Konuşmasının, faydalı şeyler anlatmasının güzelliği karşısında, sohbetlerini pür dikkat dinlerdim. Onda gördüğüm güzel hâllere, edeb ve sükûnete hayran kalırdım. Gördüğüm kimseler arasında ondan daha halîm, yumuşak ve ondan daha tahammüllü, sabırlı bir kimse görmedim. Kerem ve ihsân sâhibi, iyilik yapmaktan hoşlanan, çok cömert bir kimse idi. Edirne'den İstanbul'a döndükten sonra, kendisiyle İstanbul'da da karşılaştım. Vezîri âzam Fâzıl Mustafa Paşa'nın, Muhammed Bahşî'ye karşı husûsî muhabbeti vardı. Fırsat buldukça sohbetlerine katılır ve duâsını almayı büyük nîmet bilirdi. İlminden daha çok kişinin istifâdesi için onu Haleb'de bulunan Halvetî İhlâsiyye Tekkesinin meşîhatine, şeyhliğine tâyin etti. O da kabûl edip bir müddet vazîfe yaptı. Ayrıca, Haleb'de bulunan Mukaddemiyye Medresesinde ders verdi. Bir müddet vazîfe yaptıktan sonra, yerine oğlu Muhammed Efendiye bırakarak, hac niyetiyle yola çıktı. Şam'a uğradı. Buradan Hicaz'a gitti. Mekke-i mükerrermede ulaştığında, ahâlî Muhammed Bahşî'yi çok güzel karşıladı. Başta Mekke-i mükerrreme emîri, Şerîf Ahmed bin Zeyd olmak üzere, âlim ve fâdıllardan ve diğer insanlardan birçok kimse, onun gelişinden büyük bir sevinç duyarak memnûniyetlerini belirttiler. Onu medheden şiirler söylediler.

Hac vazîfesini îfâ edip, yerine getirdikten sonra geri dönmeyen Bahşî hazretleri, bu mübârek

beldede daha çok ibâdet etmek için bir müddet ikâmet etti. Orada iken 1687 yılının 18 Şubatına (5 Rebî-ül-âhir 1098) rastlayan Salı gecesi vefât etti.

Ertesi günü öğleye doğru Mescid-i Haramda, kalabalık bir cemâat tarafından cenâze namazı kılınıp, Cennet-ül-Muallâ kabristanında ümm-ül-müminîn Hadîcet-ül-Kübrâ'nın (r.anhâ) yakınında defnolundu. Cenâze namazını büyük Şâfiî âlimlerinden Ahmed en-Nahlî kıldırdı.

Eserlerden bâzılarının isimleri şöyledir:

1) Eş-Şâfiye fî Nazm-il-Kâfiye (Nahiv ilmine dâir **Kâfiye** isimli eserin nazm hâline getirilmişidir), **2) Tefsîr** (Kur'ân-ı kerîmden bâzı sûrelerin tefsîridir),

3) Şerh-ul-Bürde

(İmâm-ı Busayrî'nin Bürde isimli meşhûr kasîdesinin şerhidir),

4) Reşehât-ül-Midad fîmâ Yete'alleku bis-Sâfinât-il-Ciyâd, 5) Şems-ül-Mefâhir

(Kalâid-ül-Cevâhir fî Menâkıb iş-Şeyh Muhyiddîn Abdülkâdir

isimli eser üzerine, Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin torunlarından bahseden bir zeyl (ilâve)dir).

1) *Mu'cem-ül-Müellifîn; c.11, s.288*

2) *El-A'lâm; c.7, s.65*

3) *Esmâ-ül-Müellifîn; c.2, s.300*

4) *Îzâh-ul-Meknûn; c.1, s.573, c.2, s.38, 56*

5) *Hulâsat-ül-Eser; c.4, s.208*

6) *Brockelmann; Sup-2, s.490*